

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

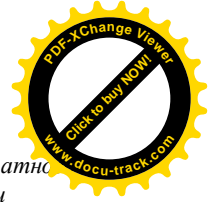
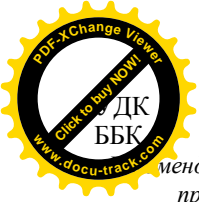

Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин

Збірник наукових праць

За редакцією доктора юридичних наук,
академіка Національної академії правових наук України В. В. Луця

Київ
2012

мендовано до друку вченою радою Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України (протокол № 10 від 24 жовтня 2012 р.)

Редакційна колегія:

Крупчан О. Д. – директор Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва НАПрН України, академік НАПрН України;

Луць В. В. – завідувач відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України;

Васильєва В. А. – в.о. завідувача Лабораторії проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва НАПрН України, директор Юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, доктор юридичних наук, професор;

Саракун І. Б. – старший науковий співробітник Лабораторії проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва НАПрН України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин (21–22 вересня 2012 р., м. Івано-Франківськ) [текст]: Всеукраїнська науково-практична конференція: Збірник наукових праць / Ред. кол.: О. Д. Крупчан, В. В. Луць, В. А. Васильєва, І. Б. Саракун. – К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2012. – 166 с.

ISBN

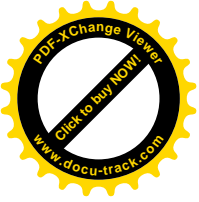
У збірнику узагальнено матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин», організованої Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва НАПрН України, Лабораторією з вивчення проблем корпоративного права Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України, Юридичним інститутом Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, яка пройшла в м. Івано-Франківську 21–22 вересня 2012 р. Наукові праці присвячено теоретичним та практичним проблемам врегулювання корпоративних відносин; врегулюванню правового статусу суб'єктів корпоративних відносин; питанням заснування, реорганізації та ліквідації корпорацій; вдосконаленню державного регулювання корпоративного сектору.

Видання розраховане на правознавців, суб'єктів нормотворчої діяльності, широкое коло осіб, які цікавляться питаннями вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин.

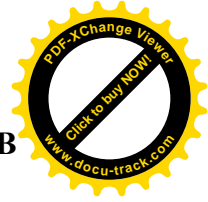
За достовірність інформації, що міститься в друкованих матеріалах, несуть відповідальність автори.

© Автори, 2012.

© Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України, 2012

ОХОРОНА ПРАВ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ТОВАРИСТВ (КОРПОРАЦІЙ) ЯК СУБ'ЄКТІВ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН

Луць В. В.,

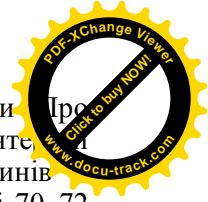
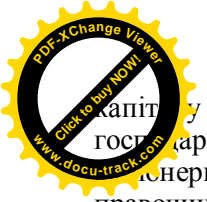
*доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України,
завідувач відділу проблем приватного права Науково-дослідний
інститут приватного права і підприємництва НАПрН України*

В літературі з корпоративного права, зазвичай, увага приділяється питанням щодо охорони (захисту) корпоративних прав засновників та учасників підприємницьких товариств. Однак, суб'єктами корпоративних відносин, що виникають, змінюються або припиняються щодо корпоративних прав (ч. 3 ст. 167 Господарського кодексу України), є не лише учасники (засновники), але й самі товариства, які також наділяються певними правами та обов'язками, як юридичні особи.

Поняття юридичної особи визначено в ст. 80 ЦК України: юридичною особою є організація, створена та зареєстрована у встановленому законом порядку. Юридична особа наділяється цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем та відповідачем у суді. В цивілістичній літературі виділяють такі елементи (складові) цивільної правосуб'єктності (правоздатності та дієздатності) юридичної особи: а) майнова правосуб'єктність як здатність мати майно на певному правовому титулі (право власності, право господарського відання або оперативного управління тощо); б) особистісна правосуб'єктність як здатність мати особисті немайнові права та обов'язки; в) правочино (договоро) здатність, тобто здатність бути суб'єктом (стороною) правочину, зокрема договору; г) трансдієздатність – здатність бути представником, обирати собі представника і бути тим, кого представляють; д) тестаментоздатність – можливість бути спадкоємцем за заповітом; е) деліктоздатність – здатність нести відповідальність за порушення прав та обов'язків у відносинах з іншими учасниками цивільних правовідносин.

Участь юридичної особи в корпоративних відносинах можлива в двоякій «іпостасі»: по-перше, як суб'єкт у відносинах із своїми засновниками та учасниками; по-друге, як засновник чи учасник іншої корпоративної організації. Як у першому, так і в другому випадках, юридична особа стає носієм цивільних прав та обов'язків майнового і немайнового характеру.

Так, товариство з обмеженою відповідальністю має право вимагати від учасника повної сплати його вкладу до статутного

капіталу товариства (ст. 144 ЦК України, ст. 52 Закону України «Про господарські товариства»); підлягають захистові права та інтереси акціонерного товариства при вчиненні значних правочинів та правочинів щодо виникнення яких є заінтересованість (статті 70–72 Закону України «Про акціонерні товариства» (далі – АТ)) тощо.

Разом із тим, юридична особа як суб'єкт корпоративних відносин несе й певні обов'язки, що передбачені законом чи статутними документами стосовно того чи іншого виду корпорації. Так, відповідно до ст. 50, ч. 2 ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства», АТ зобов'язане викупити належні акціонерові – власнику акції, якщо він зареєструвався для участі в загальних зборах і голосував проти прийняття загальними зборами рішення про: 1) злиття, приєднання, поділ, перетворення, виділ товариства, зміну його стану з публічного на приватне; 2) вчинення товариством значного правочину; 3) зміну розміру статутного капіталу; акціонерне товариство зобов'язане надавати акціонерові інформацію про діяльність товариства в порядку, передбаченому установчими документами (ст. 25 Закону України про АТ), тощо.

По суті, кожному із належних учасникам корпоративних прав відповідає обов'язок корпорації як суб'єкта корпоративних відносин. У тих випадках, коли товариство стає учасником іншої корпоративної організації, воно набуває, поряд з іншими учасниками, відповідних корпоративних прав, які реалізуються органами товариства відповідно до їх компетенції.

Отже, серед складових цивільної правосуб'єктності юридичної особи можна виділити **корпоративну** правосуб'єктність як здатність бути суб'єктом (учасником) корпоративних відносин. Але це стосується лише тих юридичних осіб, які мають корпоративний устрій, тобто засновані на об'єднанні майна і майнових прав учасників товариства та створенні статутного (складеного) капіталу товариства, поділеного на частки учасників пропорційно їх внескам [1, с. 91].

Як зазначає В. А. Васильєва, до юридичних осіб корпоративного типу належать усі організаційно-правові види юридичних осіб, які створенні з метою отримання прибутку та подальшого його розподілу між учасниками, і в результаті створення яких у засновників виникає особливий вид майнових та особистих прав, які прийнято називати корпоративними правами [2, с. 96].

Отже, належні товариству (корпорації) як суб'єкту корпоративних відносин суб'єктивні права та обов'язки підлягають надійній правовій охороні.

Список використаних джерел:

1. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Цивільні правовідносини. Монографія / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Одеса: Фенікс, 2011. – С. 91.
2. Васильєва В. А. Корпорації як суб'єкти корпоративних відносин / В. А. Васильєва. – Корпоративне право України: Підручник// В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; За заг. ред. В. В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – С. 96.

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА ДЕРЖАВНИХ КОРПОРАЦІЙ

Галянтич М. К.,

*доктор юридичних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи Науково-дослідний
інститут приватного права і підприємництва НАПрН України*

Дослідження юридичних засад здійснення права державної власності на засоби виробництва, з'ясування ролі держави в його формуванні, визначення перспективи подальшого вдосконалення інституту права державної власності в цивільному законодавстві України, майже відсутні.

На жаль, законодавець, ввівши в період ринкових реформ в Україні інститут повного господарського відання та оперативного управління, лише схематично окреслив певні правомочності державних підприємств і установ, що не сприяло їх ефективній діяльності. В Цивільному кодексі України не передбачено права повного господарського відання та права оперативного управління. Разом із тим, необхідне збереження інституту господарського відання та оперативного управління і відповідного його закріплення в ЦК України, оскільки він ще не вичерпав своїх можливостей. Хоч у ЦК України взагалі не має такої правової конструкції обмежених речових прав як права повного господарського відання та права оперативного управління, проте вони збережені в ГК України.

У сучасній правовій системі України прослідковується тенденція до запровадження основних правових форм здійснення права державної